

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domnii col-
lectori.

Nr. 3.

Brasiovu 1. Februaru 1876.

Anulu IX.

Sumariu: Probleme a caroru deslegare luase asociatiunea nóstra asupra'si indata dela inceputu. — Adaoase, adnotatiuni si rectificari la istori'a regim. alu II. romanu. (Fine.) — Documente historice din 1848 et 1849. (Urmare.) — Comptulu séu comptabilitatea. — Bibliografia.

Probleme

a caroru deslegare luase asociatiunea nóstra asupra'si
indata dela inceputu.

In sienti'a sa III. dein 25. Oct. (6. Nov.) 1861
adunarea constituanta trecèndu preste alegerile pre-
vedite in statutele sale, voindu se dea expressiune
„la dorinti'a comuna si profundu simtita, cá reuniu-
nea nóstra prin functionarii si prin comitetulu seu,
in consunetu cu § 2 alu statuteloru, se se si apuce
indata de unele lucruri scopului corespundietorie,“
a decisu, „cá se dea ascultare unui numeru de these
séu propusetiuni luate dein câteva ramuri ale scien-
tiei, ale arteloru, economiei si vietiei sociale,“ éra
nou ~~secretu~~ secret. G. Bãritiu care le formulase, fû
provocatu a le da lectura, precumu urmédia:

Se se votedie premiu:

1. Pentru carti scolastice, pe care au se le pro-
puna respectivele corpuri profesoresci.
2. Compendiu din istori'a Transilvaniei, compusu
asia, cá acela se se póta introduce si in gimnasiulu
micu, se fia si de lectura pentru publiculu midiulociu.
Se intielege de sine, cá acésta istoria trebue se fia
cu tóta luarea aminte la tôte miscarile vietiei publice
si nationale a romaniloru transilvani, se aléga fon-
tanele historice cu tóta potintiós'a critica, se nu crutie
si se nu tiena nici o parte.
3. Starea agriculturiei la romanii transil-
vani. Scriere comparativa, atátu cu referintia la
romanii locuitori in diferitele tienuturi ale patriei,
cátu si cu referintia la modulu cultivarei pamentului
intre sasi si secui, si éراسi in comparatiune cu
Itali'a de susu, cu Elveti'a si cu Boemi'a. In lega-
mente cu acésta
 - a) Inriurinti'a sciintiei chemice asupr'a agricul-
turei.
 - b) Horticultur'a séu gradinari'a. Suprem'a
necesitate de a o inainta cu tôte midiulócele intre
romani.
 - c) Pomari'a. Intru asemenea.
 - d) Cultur'a paduriloru: tóta potintiós'a
loru crutiare, pe unde se afla; sadire de paduri, pe
unde lipsescu.
 - e) Cultur'a vermiloru de metase. Enu-

merarea causeroru, pentru care incercarile respecti-
veloru gubernie mai virtosu de ani 80 incóce nu au
potutu reesi, cá se introduca acestu ramu de economia.

f) Restaurarea si incuragiarea cultu-
rei de stupi in tóta tier'a.

g) Imbunatatirea tuturoru soiuriloru de
vite cornute, copitate, lanóse, cum si a paseriloru
domestice. In legamente cu acésta: deslegarea in-
trebarei: déca de ani 25 incóce prasirea de vite si
totuodata nobilitarea soiuriloru la locuitorii romani
a inaintatu séu a inapoiatu. Un'a séu alt'a pentru ce?

4. Descrierea comparativa a locuintieloru ome-
nesci la romanii tierani din punctu de vedere igienicu,
politienescu si esteticu: totuodata enumerarea cause-
loru, pentru care romanii tierani pana acuma nu s'au
indemnatu a'si cladí locuintie din materii mai solide.

5. Descrierea comparativa a porturiloru
romanesi din punctulu de vedere alu folosului cu
privire la clima, si totuodata din celu esteticu. Des-
legarea cestuniloru: care din tôte porturile roma-
nesci de ambele secse póte se fia si mai corespun-
dietoru climei si mai frumosu, cum si care porturi
aru fi se dispara cu totul, séu încai se se mai cultive?

6. Descrierea midiulóceloru de nutrementu alu
romaniloru dein punctu de vedere igienicu.

7. Deslegarea intrebarei: in care tienuturi ale
Transilvaniei sunt barbatii romani mai puterosi si
totuodata mai muncitori, cum si femeile de o frum-
setia mai clasica si mai traitória (durabila).

8. Paralela trasa din punctu de vedere psicho-
logicu si fisiologicu intre romanii transilvani cu toti
ceilalti romani locuitori inlainturulu monarchiei au-
striace, si anume cu banatienii, cu cei dintre Crisiuri,
Somesiu si Tis'a in Ungari'a si cu cei dein Bucovin'a.

9. Deslegarea intrebarei: care sunt midiulócele
si calile cele mai sigure ajutatórie la intemeiarea, in-
bunatatirea si perpetuarea scóleloru popularie intre
romani.

10. Colectiune de cele mai bune (cinci) balade
romanesi transilvane.

11. Pentru ce art'a zugraviei, cu tóta protec-
tiunea, ce'i da ritulu bisericeii resaritene, nu póte nainta
la romani preste totu?

12. Colectiunea tuturor incriptiunilor romane, tiparite si netiparite, cate s'au descoperitu pana acumu in Transilvania si in tierile vecine cu dinsa, insotite de unu comentariu.

13. Celu mai bunu compendiu de Medicina forensi.

14. O dietetica populara, in strinsa referintia la modulu vietuiri romaniloru.

15. Flor'a Transilvaniei, a Banatului si Bucovinei, cu numiri romanesci si cu observatiuni medice, care se mérga in paralela cu credint'a séu sciint'a, ce o are poporul despre puterea vindecatória séu veninósa a planteloru patriotice.

Alte dispusetiuni.

Administratiunea se ia mesuri energióse spre a complini lacunele din istori'a patriei si a natiunei nóstre. Spre acestu scopu inse se se pune in raportu cu tóte bibliotecele dein patria si dein afara, cum si cu toti istoriografii si istoriofilii. Aflanduse de trebuintia, se se faca spre acestu scopu si caleatorii sciintifice.

Se se recéra manuscriptele loru Samuilu Miculu si Georgie Sincal dela ministeriulu dein Vien'a,

Totuodata se se pórté grija cu totuadinsulu de adunarea documenteloru pentru istori'a bisericesca.

Fóia periodica, ce va esí pe spesele Asociatiunei, se se ocupe per eminentiam cu publicarea de documente istorice, in originalu si in traductiune.

Acelea propositiuni citinduse, fusera si primite de càtra adunare, cá o parte dein materialulu sciintificu, cu carele inca e de doritu, ca se se ocupe literatii romani, cu privire mai virtosu la folosulu practiculu si duratoriu alu poporului romanescu.

„La acestea Excellentia sa domnulu presedente observà in privintia tenerimei scolastice, ca se i se recomende a pune tóta potintiós'a silintia la invetiatura; séu déca unii nu se simtu in stare de a inainta pe calea cea lunga a sciintieloru, se tréca nesmintitu la meserii; éra acésta cu atátu mai virtosu, cá cei remasi in sciintia prea se inbuldiescu la preparandii, care Excellentia sa cá episcopu dechiara dein partea sa, cá este prea determinatu, cá de acumu inainte se nu mai primésca la preparandia nici dein a patr'a classe gimnasiale; preste acésta, se nu créda cineva, cá tenerii carii se inbiie la preparandia, aru fi tocma dein familii sermane, ci tocma dein contra, in càtu déca ei aru voi si s'aru sili la invetiatura, aru putea continua prea bine scólele.“

Pentru-cá lectorii se védia, càtu era in a. 1861 de profunda convictiunea despre marimea problemei se luase asupra'si asociatiunea nóstra, n'au decátu se citésca cele dein urma cuvente ale repausatului intru fericire presedente Andreiu br. de Siaguna, pronuntiate càtra adunare cu ocasiunea inchiderei aceleiasi in 26. Oct. (7. Nov.) „Ne-amu adunatu in charitate, ne despartimu in charitate. Dea Ddiu, cá pana

„la capetulu vécului se fia totu asia. Se ne mai intalnimu la més'a mamei nóstre comune; se ne indulcim de limb'a, nationalitatea si de tóte câte sunt ale Romanului. Luati seam'a, in ce momente si in care epoca vietuim. Popórale mai inainte au potutu trai fàra literatura; éra astadi asia ceva este curatu preste putintia. — Feudalismulu aristocraticu s'a delaturatu prin desvoltarea puterei morale si cunoáscerea legiloru fisice; a pasitu in loculu aceleia egalitatea de drepturi si egal'a indreptatire; se nu uitamu inse, cá puterea mintiei si a geniului, sciintiele si artele sunt, care in dilele nóstre dau popóraloru taria si le asigura venitoriulu.“

Acestea cuvente memorabili ale presedentelui, pe langa ce au decopiatu cu fidelitate adeveratele simtiemente ale membriloru adunati, au caracterisatu totu odata situatiunea de atunci, si celea care era se mai urmedie.

Pana la ce mesura natiunea isi va fi ajunsu scopurile manifestate in a. 1861, credemu cá merita cá se ne intrebamu astadi dupa cincispredece ani de activitate. Pessimistii carii stau cu manile incrucisiate de inaintea efecteloru si nu intréba dupa cause, voru afla cá rezultatele ajunse prin asociatiunea nóstra nu corespondu asteptariloru. Aceia inse carii n'au uitatu unu momentu multimea celorualte agende si obligamenti de alta natura, care in acestu periodu au cadiutu totu pe umerii acelorasi membrii ai asociatiunei, voru sci se fia drepti, si voru pune in una cumpana tóta sum'a ocupatiuniloru fiacaruia, éra in cealalta rezultatele.

„Se nu lasamu cá se cadia asociatiunea, se o sustienemu macaru pe acésta,“ dise in Augustu 1864 presedentele asociatiunei càtra secretariulu ei, aici in Brasiovu in una conversatiune intima.

„Se nu o lasamu Excellentia; dara pre càtu tempu aceiasii membrii ai comitetului au se'si implinésca si functiunile loru dupa care traiescu, se ingrijésca si de familii, se participe si la siedentiele dietali, séu adeca se lupte si pe terrenulu politicu, cu unu cuventu, se se faca tuturoru tóte, este fórte greu a cere dela densii sacrificiu si mai mare. Apoi tóte cá tóte, acésta agitatiune iritata a spiriteloru, acea reciproca neincredere, acésta lipsa totala de securitate pentru venitoriu, nu prea lasa pe ómeni cá se se ocupe de sciintie si arte.“

„Adeca dta te indoiesci de venitoriulu ei?“

„Nici-decumu Excellentia; dara pre càtu tempu politic'a patriei si a natiunei absórbé tóta activitatea ómeniloru, asociatiunea numai càtu merge in vacantia, ea pausédia.“

„Asia dara noi nu vomu uita cá avemu acésta asociatiunea.“

„Nici-odata Excellentia.“

Ei, domniloru, acea vacantia dein 1864—5 a espiratu de multu. „Luati seam'a, in ce momente si in care epoca vietuim.“ Pàn

acumu ocupatiunea principale a societății noastre fii, că se prepare individi pentru diverse specialități de știință, dându-le ajutoare materiale, se îndemne totuodată la învățarea de profesii noi. Cățiva ani mii de cele sale pecuniare foarte modeste nu i permisera că se si intenda mai departe sfer'a sa de activitate. Căndu fondurile sale aru fi crescutu in proportiunea in care adunarea constituanta isi trasese planulu lucrărilor pe venitoriu, mai multe puncte ale programei s'aru afla executate séu in lucrare; totusi la p. 1 ar fi întâmpinatu cunoscuta pedecea, ce nu e delaturata nici până astăzi.

Adaose, adnotațiuni și rectificări la istoria regimentului alu II. romanu.

(Fine.)

La campania bellica dein vér'a anului 1849 in Transilvania atora de acele companii sub comand'a lui Clam-Gallas și a celor rusesci sub Lüders, au mai lătu parte activa dein regim. II-lea rom. in corpulu lui Grotenhjelm următorii ofițeri și individi:

Colonelu Carolu Urban, capitanu Simionu Vărareanu, loc. I. Friedrich Storch, loc. I. adiut. Pantelimonu Domide, loc. I. auditor Adalbert Rosenbaum, loc. Carolu Urban, loc. Gabrielu Popu, corpor. Iacobu Giția, corpor. Michael Orban, corpor. Ioane Iliesiu, furiru Ipate Moldovanu, docente normale Florianu Porcius, corporalu Iuóne Puica, corp. Leontinu Popu, corp. Todoru Ionescu, intendante Michael Breukner din Regimulu sasescu ca voluntariu, Nicolau Rusu, Ioane Lazaru, Teodoru Nemesiu, Ladislau Nemesiu ca voluntari din Chioaru; apoi toti acei soldati grănitari, cari au scapatu dein captivitatea inamicului dein Ungaria dela cele 6 comp. (4 comp. dela bataill. lui Léo Popp, 2 dela divisionulu lui Petrizzevich) că la 60 ómeni; acestia de volia libera s'au prezentatu la comand'a trupelor austriace, care au intratu pre la Rodna și Borgo in Transilvania (20. Iunie 1849).

Acestia au fostu impartiti la compagnele dela Carol Ferdinand, si au participatu la tóte atacurile pana la Szigeth in Marmatia.

Corpulu rusescu împreunatu cu colon'a lui Urbanu a plecatu in 20. Iunie 1849 dela podulu Cosnei catra Transilvania și anume trup'a principala (Gros) generalu Grotenhjelm, generalu-majoru Vasilovicu (conducatoriu majorulu Teutsch dela venatorii austriaci) preste Poién'a Stampi; Brigad'a generalu-majorului Pawlof (conducatoriu locot. prim. adiut. Pantelimonu Domide (preste Cucurias'a).

Grotenhjelm au ajunsu in 20. Iunie 1849 sér'a la Passulu Tihuti'a; Pawlof la muntele Cucurias'a.

Intre Grotenhjelm și Pawlof a fostu detasiatu colonelu-locotenentele rusescu Zamarin, cu 1 bataill. de venatori rusesci (conducatoriu locot. Gabrielu Popu),

care au înaintatu dein Cosna preste Tebelenca catra Ilva mare.

In 21. Iunie 1849 sér'a grosulu corpului in Borgo-Tiha, brigada Pawlof in Rodn'a vechia.

Zamarin la Magur'a Poién'a.

Preste totu faceau austriacii fruntea (avantgarda) la tóte atacurile, lovirele scl.

Cu trupele inimice au avutu lovire Grotenhjelm in 22. Iunie 1849 la Borgo-Prundu, in care a cădiutu majorulu Rogalof dela generalstabulu rusescu.

Pavlof cu brigad'a lui (aici și Zamarin) a întâmpinatu pre inimici intre Ilva mica și Feldru; in 22. Iunie 1849 la valea Teutului se începù batalia și se continuà pana la podulu dela Nepos.

Mai multi morti și raniti la ambe parti. — Vasilie Eremie dein St-Georgiu, fratele lui George Eremie (numitu vamesiu) că fostu soldatu a condusu una patrola de cordonisti, plecandu din St-Georgiu preste Frasinisiu, Cucurias'a, apoi totu in directiune cu trup'a, care înaintá pre drumu pana la podulu dela Ilva mica. Incependu bataia, inimicii de catra valea Teutului, cu 2 tunuri, catra ruso austriaci pe pode-reiulu de langa movila, unde stá Pawlof cu suit'a lui, celu de antaiu glontiu alu inamicului omori pre Vas. Eremie in suit'a lui Pawlof. — Unu ofițeru dela artileria magiara, prinsu la valea Seciului (tunsu și rasu diumetate și barb'a și capulu) s'a transmis la Cernautiu.

Inimicii la retragerea lor au arsu comunele: Feldru, Rebrisióra și Nasaudu. Locot. Gavrilu Popu cu soldati rusesci au stinsu baseric'a din Feldru, care inca nu începuse a arde.

In 23. Pawlof a persecutatu pre inimici preste Rebrisióra, Nasaudu, Salv'a pana la Macodu.

De acolo s'a întorsu érasu la Ilva-mica in castre, primindu mandatu dela Grotenhjelm dein Borgo-Rusu, ca se nu înaintedie prea afundu in tíera, ci se remana in aceeasi directiune cu grosulu corpului.

In 26. Iunie 1849 primí Pawlof in castre la Ilva mica mandatu dela Grotenhjelm dein B-Rusu, că in 27. demanétia se fia cu brigad'a sa in castre la Borgo-Rusu, se lase inse unu divisionu de austriaci la Aniesiu (intre Maieru și Rodn'a) spre observarea comunicatiunei de catra Borsi'a in Marmatia.

In 27. Iunie 1849 la amédi începù Bem (care adunase tóte trupele fugite de pre valea Rodnei, valea Borgoului, Bistritia, Desiu, Clusiu) bataia contra muscalilor. Elu esí cu artileria multa dein Wallendorf și luà positiune intre Iaad și B-Rusu. Infanteria ocupà Dumbrava, (padurea intre Iaad și B-Rusu) cavaleria in siesu acoperia artileria.

De si trup'a ruso-austriaca precumpenia pre cea inimica, totusi muscalii erau foarte precauti: in centru stá Grotenhjelm cu artileria, 1 regimentu întregu de ulani, infanteria și venatori; aripa drépta o formá Pawlof cu brigad'a sa intre cimterimulu B-Rusului și Dumbrava; aripa stanga o formá Vasilovicu (ge-

ner.) pre colin'a între Rusu si Dorolea (Kleinbistritz). In tóte 3 positiunile era si artileria.

Batali'a durà pàna sér'a; inimicii fura respinsi pàna la cetatea Bistritia; multi morti si vulnerati de ambe partile, mai cu séma ulanii rusesci au patimitu multu, care siedeau in centru in siesu cá unu zidu.

Artileri'a inimica o comandá insusi Bem in persóna.

De séra la cina intrebara oficiarii austriaci pre Pawlof: „Pentru ce nu s'au atacatu inimicii cu tóte poterile mai repede,“ la care Pawlof respunde: „Bem verfluchter Kerl, wir kennen ihn von Ostrolenka.“

In 30. Iuniu 1849 éra si a inceputu Bem batali'a venindu dela Bistritia càtra Borgo-Rusu. Acésta batalia tienù dela 12 óre pàna sér'a; inimicii fura respinsi pàna la Seretielu; morti si vulnerati de ambe partile.

Russo-austriacii éra si s'au intorsu a dou'a di in castre la Borgo-Rusu.

In 8. Iuliu inimicii s'au incercatu a incungiura castrele rusesci, venindu de catra Windau (Ghinda), fura inse mai de totu prinsu unu bataillonu de secuì, apoi calareti si venatori in padurea Ghindei, éra restulu impuscatu si imprasciatu. Acì a operatu numai brigad'a lui Pavlof cu austriacii.

In 10. Iuliu 1849 atacu combinatu (combinirter Angriff) spre cetatea Bistritia, unde se aflá Bem cu trup'a inimica.

Brigad'a Pawlof plecase inca de cu sér'a preste Dorolea si Windau in partea stenga; generalulu Vasiloviciu cu ulanii si cu artileria totu pre acea cale, apoi preste Sielna (Sendorf) cu mandatu, se fia in 10. Iuliu demanéti'a la Sòfalva dein diosu de Bistritia, pre candu Bem retrasu dein cetate va pleca catra Seretielu. — Unu altu despartimentu a plecatu nóptea dein castre dein Borgo-Rusu in partea drépta între Pinticu si Metersdorf, cá se fia demanéti'a in loculu unde pogóra drumulu dela Naseudu in siesulu Bistritiei. Grotenhjelm cu grosulu in centru pre drumu preste Iaad si Wallendorf. Diminéti'a la 5 óre se aflau tóte trupele la positiunile prescrise.

Batali'a se incepe; Bem cu trup'a si artileri'a lui dein susu de Bistritia la Maieriste tiene cá 1 óra in locu pre muscali, operandu numai cu artileri'a càtra Grotenhjelm si Pawlof. Acesta cu brigad'a sa era langa padure in calea de càtra Sielna. Colonelu-locotenente Springensfeld (cordonisti) pre calea care pogora la caramidaria (Ziegelschlag). Bem a fostu respinsu dein tóte positiunile sale, inse s'a retrasu numai batenduse càtra Heidendorf (Besíneu), de acolo apoi càtra Seretielu.

Generalulu Vasiloviciu a intardiatu cu sosirea la Sòfalva, fiindu departarea prea mare si nu bine nimerita calcularea tempului de marsiu.

Sér'a s'a finitu batali'a.

Ruso-austriacii au tabaritu dein susu de Seretielu si Craimetu; éra Bem cu ai sei s'a retrasu nóptea càtra Harin'a si Galatiu.

In 11. Iuliu 1849 Grotenhjelm s'au asiediatu in castre dein diosu si dein susu de Bistritia.

In 16. Iuliu 1849 atacu preste Seretielu, Harin'a, Galati si Lechintia; respingerea inimicului càtra Téc'a si Reghinu. — Dein diu'a acésta nu s'a mai vediutu Bem la trupele inimice; a plecatu càtra Lüders, lasandu aci pre alti comandanti mai mici.

21. Iuliu 1849. Lovirea. dela Seretielu pàna la Téc'a.

23. Iuliu 1849. Lovirea dela Téc'a, Reghinu pàna la Curtifai'a; de aci apoi inimicii s'au retrasu càtra M. Vásárhely si s'au impreunatu cu trupele, care fugea de càtra secuime sub comand'a lui Nagy Sándor.

Dupa repausu de 2 zile in Reghinu, Grotenhjelm cu trup'a sa se întórce in castre la Bistritia, éra brigad'a Pawlof la Seretielu. — Dela Bistritia a tramisu Grotenhjelm unu despartimentu de cavaleria (ulani, casaci si dragoni austriaci), oficiari Josef Gábor, Carl Hainz si unu locotenente de casaci, cá unu despartimentu de persecutiune (Streifcommando) preste Budacu, Monoru, in directiunea càtra Reghinu, care avea se afle, cá pàna unde voru fi ajunsu Lüders si Clam-Gallas cu corpurile de càtra sudu (amiédi), fiindu-cà pàna acuma nu primise de càtra acea parte nici una scire. Acelu despartimentu ajunse pàna între Reghinu si M. Vásárhely, luà dela inimici mai multe cara cu proviantu si aflá dela captivi, care sciau, cumu-cà Lüders si Clam Gallas inaintédia de càtra Secuime si Sibiu càtra M. Vásárhely si Alb'a-Iuli'a.

Grotenhjelm avea se opereze in combinatiune cu numitii generali comandanti, si dein tóte tienea positiunea la Borgo si Rodn'a, cá nu cumva inimicii se tréca in Galiti'a.

In 11. Augustu primindu dela Lüders avisu, corpulu lui Grotenhjelm pléca dela Bistritia catra Clusiu, si anume grosulu preste Betleanu, Retégu, Desiu, éra brigad'a Pawlof (la care sosise acumu si colonelulu Urbanu dein Iacobeni, dupa insanatosiarea dein typhus) preste Lechinti'a, Mociu, Catin'a.

Inimicii preste totu pre unde mai erau, fugiau catra Clusiu. Langa Apahid'a, unde vine drumulu de catra Mociu, in drumulu celu mare, Urbanu, care comandá acumu avantgard'a, face nescari captivi si prinde unu tunu dein diosu de un'a casa de carciuma.

La intrarea in Clusiu in 14. Augustu 1849 Urbanu era in fruntea brigadei Pawlof. Grotenhjelm de catra Desiu sosí ceva mai tardiu. — Dein Clusiu fugira inimicii catra Huiedinu (Bánffyhungad).

In 15 pléca brigad'a Pawlof cațra Huiedinu, Grotenhjelm remane in Clusiu. — In 16 Aug. dupa amédi avantgard'a Urbanu ajunse la Körösfő, fóra a aflá inemicu. La comun'a Sárvasár erau pichete de husari, éra dein diosu de satu càtra Huiedinu 1 compania de magiari. Husarii lasandu caii o luara la padure, éra compani'a de infanteria fù prinsa si desarmata. In Huiedinu se aflá trup'a inimica, precumu si in castre dein diosu de orasiu.

Urbanu se repede cu 2 escadronu ulani rusesci si 1 escadronu dragoni austriaci asupra orasiului, éra dein diosu aflandu trupa inimica númeroasa cu artileria, fù silitu a o lua in sten'ga càtra padure, in care-lu si apucà nóptea.

Numai tardiu in acea nópte incungiurandu Huiedinulu ajunse cu cavaleri'a ruso-austriaca la Körösfő in castre, unde-lu asteptá Pawlof plinu de grigia.

In 17. Augustu diminéti'a innoirea atacului spre Huiedinu, persecutarea (Verfolgung) inimicului pàna la Ciucea. In acea di sér'a vine mandatu dein Clusiu dela Grotenhjelm, cá Pawlof si Urbanu se se întórca la Clusiu, fiindu-cà inimicii nu voru merge càtra Oradea mare, cà acolo se aflau dejá muscali; ci se voru întórce càtra Crasn'a, Zilau, Sibou.

Intorcându-se Pawlof la 19. Aug. in Clusiu se dà ordinu, cá corpulu Grotenhjelm se plece iute la Deesiu, fiindu acolo generalulu Kazinczi cu trupa de insurgenti.

Candu esiau ruso-austriacii in 20. Aug. dein Clusiu càtra comun'a Somesieni, clusienii se bucurá, cà-ci credeau cá rusii suntu érași atacati de càtra Huiedinu; inse bucuri'a le-a fostu scurta, cà-ci la amédi in acea di, era negru dealulu Felécului de trupele lui Clam-Gallas, care apoi a si remasu in Clusiu.

Gener. rusescu Dik se aflá atunci in Turd'a.

Grotenhjelm cu corpulu seu sosindu la Desiu, 22. Aug., nu aflá inimici; Kazinczi se retrase pre la Alparetu la Sibou.

In 24. Aug., candú au sositu ruso-austriacii lui Grotenhjelm la Sibou, Kazinczi cu trup'a sa a depusu armele fóra batalia; soldatii s'au eliberatu pre acasa, éra ofierii toti au fostu tramisi cu escortu la gener. Paskievich. Era faim'a in Sibou, cumu-cà legiunea polóna a lui Kazinczi aru fi mersu cu armele càtra Bai'a mare si Sigetu, cá de acolo se tréca in Galiti'a. Pentru aceea s'a tramisu brigad'a Pawlof-Urban spre persecutare, éra Grotenhjelm cu grosulu s'a intorsu la Desiu.

Pawlof-Urban inaintandu càtra Bai'a mare, prin Chioaru, nu a datu de legionarii poloni.

Ceva evenimente de insemnatu in acestu marsiu nu suntu decátu numai, cà ofierii si subofierii etc. dela Naseudu cari erau pre langa Urban, in multe locuri prin Chioaru, unde treceau, se insinuau la gazd'a casei se le faca câte una tocana (gulyás, scofala) cu cépa multa; apoi candu era se o puna pre mésa. era mamaliga góla.

(NB. Pre la Naseudu „Polenta“ se numesce „Colesia“ séu „Mamaliga,“ éra pre la Chioaru „Tocana.“)

Dela Bai'a mare pàna la Sigetu inca nu s'au auditu séu vediutu ceva despre inimici, si apoi de acolo, brigad'a s'a intorsu pre la Sugatag, Budfalva, Kapnicu, Paduroi, Lapusiulu romanescu si ung. la Desiu. Ajungéndu la Desiu, urmà despartirea au-

striaciloru de càtra muscali, cari de acf s'au întorsu càtra Bistritia spre tiér'a loru.

Intre cei decorati pentru merite si bravura aru mai fi de numitu: la batalionulu I. in Ungari'a comand. maioru Leonu Popu, Tanase Borgovanu dein Lesiu, Ionu Morosianu dein Magura, Luca Cretiu dein Poiéna, Donise Nicolaiu dein Neposu.

Apoi dela regimentu: capit. Sim. Varareanu cu ord. St. Ana cl. 3.; locot. prim. auditoriu Adalbert Rosenbaum crucea pentru merite militare; locot. prim. Friedrich Storch cu ord. St. Anna cl. 3.; locot. Jos. Gábor cu ord. corónei de feru; loc. Carolu Urban, crucea pentru meritele milit. si ord. St. Anna cl. 3.; corp. Iacobu Gitia pre langa medalí'a de argintu cl. I. si cea de cl. a II-a.

Dupa finirea revolutiunei colonelulu Urbanu fù denumitu prin gubernatoriulu Wohlgemuth de comandante militariu alu districtului Clusiu.

In acea functiune fiindu, Urbanu formase in Clusiu unu despartimentu de politia dein subofierii si soldati ai regim. II. confinariu. Comandante a fostu capitanulu Dits, sergente Leontinu Popu dein Siantiu.

Dein regim. rom. II. confinariu au fostu dupa revolutiune aplicati in serviciu civile de statu, in diferite posturi si locuri, mai multe persóne si anume: in cancelari'a presidiala a districtului militariu in Clusiu locot. prin. Friedrich Storch, locot. Dimitrie Rusu, locot. Carolu Urbanu, apoi mai multi sergenti in cancelari'a de manipulatíune. Maiorulu Bezmán comandante militariu alu districtului Reteagu, capit. Leontinu Luchi la gubern. Wohlgemuth; apoi pretore in Abrudu, Bonezhida si altele. Locot. prim. adjut. Panteleimonu Domide, comisariu primariu alu cercului Turd'a: locotenentii Georgiu Lica, Gregoriu Botta, Gregoriu Mihailasiu, Spiridonu Fetti, Gabriel Popp cá subcomisari de cercuri. Asemenea cá subcomisari, adjuncti, actuari, cancelisti etc. au intratu in serviciu de statu: Florianu Porcius, Florianu Marianu, Alesandru Siotropa, Avacumu Bobu Hange, Nicolae Besanu, Ipate Moldovanu, Grigore Hangea, Stefanu Neamtíu, Toma Timoce, Macariu Popu, Stefanu Opróe, Samsonu Popu, Ioanu Popu, George Popu, Ioanu Gazdacu, Iacobu Tups'a, Maximu Budurlianu, Petre Muttu, Gabrielu Neamtíu, Domitianu Domide, Nestoru Gania, Ionu Morosianu, Macaveiu Popu-Lica.

Cei pensionati dela batalionu I. in Ungari'a au fostu: maioru Leone Popu, capitaniu Franz Zatzetzi. Maximu Kafka, Carl Minier, locot. I. Teodoru Piorasiu si Simionu Voith (brosiur'a pag. 47, Transilv. Nr. 12 pag. 140).

La divisionulu care s'a retrasu sub Vardener in Decembre 1848 dein Clusiu catra Turd'a, si au servitu apoi sub comand'a lui Puchner, mai tardiu Clam-Gallas, au fostu ofierii urmatori: capitaniu: Elias Krstich, Georg Peicich, locotenentii: Iovu Botta, Ioanu

Vasiliki, Johanu Münster, Julius Zimani: sergente Stefanu Borgovanu.

La divisionulu, care s'a despartitu dela batal. I. in Posionu si au trecut in Octobre 1848 in Austria, apoi au servitu sub Ielacich, fura oficierii: capitanulu Josef Reichel, locotenentii I Aronu Filipoviciu, Eugenu Borocelul, Ales. Kontz, locot. Ioane Purceila si Vilibald Putileanu.

Ar fi bine, deca dein cei cari suntu in vietia, aru areta bataile, datele, locurile, la care au luat parte acele 4 companii in campania dein 1848 si 1849.

Documente historice din 1848 et 1849.

(Urmare.)

33. Comitetulul natiunei romane.

Domnule Protopopu si Vice-Prefectu!

Comitetulu grabinduse a respunde la raportulu Domniei tale din 24. Oct. (5. Nov.) a. c. cu placere isi marturisesce deplin'a sa multamire atatu pentru zelulu ce arati, catu si pentru activitatea ce desfasiauri spre reesirea sfintei nostre cause nationale.

La lips'a midloacelor pecuniare in care ne aflamu, ajutoriulu trimisu de D-ta va implini trebuintile ce intepinamu pe totu minutulu. Pe langa cuitautia cuvenintiosa, primesce si multamirile comitetului pentru bunavointia cu care ai adunatu si ai trimisu acea suma. Ori-ce bani se voru mai stringe si ni se voru mai adresa, se voru primi cu tota bucuria.

Pentru ca si neunitii sa faca asemenea ce facu unitii, comitetulu fora intardiare va scrie Eppului Siaguna, spre a se face collecta in tota diecesea sa pentru caus'a care interesedia pe intreaga natiunea.

Ameruntele ce ai datu comitetului despre starea si miscarile lagerului voru servi spre notitia; si ori care altele vei mai trimite si de acumu inainte, voru fi primite cu bucuria.

Pentru satele care s'au adaogata la scaunulu Mediasiuului ingrijesce de a gasi tribunu pe acolo; ca-ci aici n'avemu oameni de prisos.

Prochiamatiunea ceruta de F. M. L. Gedeon nu ne a venitu pene acumu; priminduo vomu face cu densa cele de caviintia.

In privinti'a dregetorilor romani prin scaunele sasesci, comitetulu a lucrata si lucreza neobositu; dara vei face forte bine si Domniata, deca vei starui ca dein partea a totu scaunulu Mediasiuului sa se faca o petitiune catra comitetu, prin care se cera egalitate de drepturi dupa proportiunea populatiunei, si dregetori nu numai unde este vacantia, ci si cei vechi sa se schimbe si sa se alega dein nou; in acea petitiune se va arata si impregiurarea, ca Romanii nu mai voru sa dea dare la inspectorulu sasu.

Scriinduse acestea, s'a primitu la generalu comando scire despre caderea M. Vasarheiului; intre altele se dice ca Romanii nostrii s'ar fi cam descu-

ragiatu dein caus'a strapatielor si a lungi staruintie in lageru. Comitetul de si cunosce indestulu grelele insarcinari si multele occupatiuni cu care esci impovoratu, totusi se grabesce a face unu apelu la simtiementele D-tale si te invita, ca fora intardiare sa te rapedi atatu in lagerulu F. M. L. Gedeon, catu si la alte despartieminte de lagere, si prin oratiuni infocate s'a ridici curagiulu cellu ostenitu allu romaniloru, si se'i insufletesci ca se nu slabesca tocmai acumu, cand au inceputu lucrurile a merge forte bine, in cat avemu sperantia ca peste pucinu se va ispravi totu. Deca circumstarile nu'ti permittu ca sa aduci si acestu servitiu causei nationale, comitetulu te insarcineza ca se trimiti in locu alti preoti venerabili, oratori buni si cu reputatiune la poporu.

Comitetulu mai astepta cu nerabdare dela D-ta, ca se'i reportezi pe cine ai numitu tribun si vice-tribuni la prefectur'a D-tale in scaunulu Mediasiuului si a scaunului Sigisioarei? Asemene astepta cu neastemper sai vestesti, deca ai orinduitu commissari pentru inainterea recrutatiunei, si deca acesta promitte un numer mare de feciori; ca-ci trebuinti'a ne apasa, si General-Comando nu ne slabesce.

Sibiu 27. Oct. (8. Nov.) 1848.

Pentru presiedinte
A. Treb. Laurianu,
Aronu Florianu,
secretariu.

P. S. Sileste cu recrutatiunea, ca sa nu damu de rusine; mai cu sama in scaunulu Sigisioarei; pentru ca sasii de acolo au scrisu la general-comando, ca nu potu face nimicu. Strasniceste pe tribuni si pe comisari, ca dio'a si noptea se lucreze intr'acesta.

33. а) Кътръ опор. комитетъ ромънскѣ ла Сибіѣ.

Din raporturile komendantilor militereshti, kzpora sađ dnkredinat despърдъminte din skzlarera poporъlvi, съ vede къ тълдimea poporъlvi romanъ аđ dnченът ашї перде ръдарера, пентръ къ лъкръ цие кам лънг; дрепт ачеia есте де лпсъ а съ словози о прокиетъчъне кътръ тодї повъдъиторї ачелъia, ка съ аnimeze пре попор, съ fie dnгъдъиторї шї ръдъторї — fiind ачаета неапъратъ кондицїоне а вїнелъї съđ пропрїѣ шї ал патрїей — къчї дїн контръ треба че с'аđ dnченът вїне шї къ ладъ, токма акъм с'ар dnторче спре пагъба кїар а попоръlvi romanъ.

Аша даръ опоратъл комитет есте пофтиг а фаче тоте де лпсъ дн прївїреа ачаета, кжт съ ва пътеа маї кържд.

Сибіѣ 5 Ноемврие 1848.

Пъхнер мп.

33. b) Дела комитетѣл паціѣнеі романе.

Domnъле префект!

Din аісі дп лімба романъ алтъзрата копіе а рѣдзелеі дналъліі џенерал-командо ddo. 5. Nov. Nr. op. 97 a. k. маі пе ларг веі ведеа, дп че кпн ачелаш дп. џенерал-командо дпџелеганд дпн рапортзрпле DD. комѣданціі мілітъреціі, къ попоръл постръ романъ ар дпчепе а перде рѣдареа, пентръ къчі лѣкръ мерџе кам дпчет, пофтеџе пре ачест комітет ка съ въ прокіете пе Двѣстръ съ анімаціі попоръл, съ айбъ рѣдаре, къчі алтмпнтрелеа лѣкръ біне дпчепзт с'ар дпторџе спре пагъба нѣстръ. — Аша даръ ачест комітет дп зрпа преа лавдатеі ordinaціѣні, дп пѣтеле съџ, ші дп пѣтеле дп. џенерал-командо въ поръпчѣџе Двѣстръ, ка дпдатъ че веці прііті ачаста поръпкъ, съ фачеці рѣдзіалъ, ка атѣт Двѣстръ, кът ші чеіалалціі съвординациі: віде-префекціі, трівзні, віде-трівзні шчл. къ тоціі съ стързіці а аніма ші а дпкъзраџеа попоръл постръ, съ фіе дпгъдзіторіѣ, къ статорпичіе пълъ дп сфѣршіт, къ лѣкръзрпле шарі пѣ съ пот ісуръві дптр'о клінітъ, ші сфѣпта скріптъръ зіџе, къ чел че ва рѣдба пълъ дп сфѣршіт, ачела съ ва тѣптіі.

Дналъліі џенерал-командо прпн ordinaціѣнеа ca ddo. 30. Окт. Nr. Z. 4429 аџ рѣндзіт, ка съџ пресідіалъ знсі офіціер каліфікат ші алці 4 тѣдъларі кът съ ва пѣтеа дпн деосъбіте паціѣні, съ се дпфіпнџеџе жѣдекъторіі дп тѣте гарпнсіпеле, прекът ші ла деосъбітеле деспърціменте але скълзрѣі џенерале, пентръ дпнереа рѣндзіліі взп ші а дісціплінеі, каре дп тѣте дптѣмплърпле де потенціѣ, тълхъріе, оторџ ші апрпндере пе скъртџ съ черџетеџе, ші пре респектпвіі віновациі пе лъпгъ дпдестълъ стърџбіре пентръ зрпареа маі дпколо дппрекъп къ черџетареа, съ'і трімітъ ла Спвіѣ, Фъгърашџ, Медіаш саџ Бълградџ, каре адекъ ва фі маі къ апропіере дпнтре ачестеа лѣкръі.

Дп обжектѣл ачеста еатъ аічі алтъзрате ці съ тріміт маі тълте прокіетѣчпні ромѣпџе, пентџеџе ші магіарџе; дппъртъџеџе віде-префекцілор, трівзнілор, віде-трівзнілор ші прпн трѣпшіі вестіціле ла тот попоръл постръ — ка съ шіе, ші стързіці къ тоціі а дінеа рѣндџ взпџ, ші а пѣзі дісціпліна.

Спвіѣ 5. Nov. (24. Окт.) 1848.

Сім. Бърпѣџѣ,
премедпнте.

Георгіѣ Барпѣџѣ,
секретаріѣ.

33. c) Bis die Möglichkeit herbeigeführt wird, durch Herstellung der Landes Autoritäten in den Districten, Gerichte aufzustellen, welche für die Sicherheit und Ordnung des Landes mit gesetzlicher Strenge zu sorgen haben, wird auf Grundlage der unterm 18. Oktober I. J, Z. 4242. publizirten Proklamation von mir angeordnet, dass in jeder Garnison unter Vorsitz eines genannten Offiziers mit Beiziehung von 4 Mitgliedern so viel als möglich der verschiedenen Nationalitäten über alle Fälle von öffentlicher Gewalt,

Raub, Mord und Brandlegung sowohl in den Orten selbst, als auch in einer so weitern Umgebung als dieses Gericht ohne sich zu exponiren sich auswärts begeben kann, schnelle und strenge Untersuchung gepflogen, und die summarischen kurzen Aufnahmen nebst den betreffenden Verbrechern in die Orte, Hermannstadt, Fogarasch, Mediasch und Karlsburg, je nachdem einer dieser Punkte näher gelegen ist, zur weitern Behandlung und Bestrafung und unter Eskorte eingesendet werden. Eben so sind die bei den verschiedenen Landsturm-Abtheilungen zur Aufrechterhaltung der Ordnung und Handhabung der Disziplin eingetheilten Officiere gleichfalls verpflichtet, mit Zuziehung von 4 Mitgliedern der verschiedenen Nationalitäten oder in Ermanglung derselben, wo möglich von gewesenen Soldaten, oder anderer geeigneter vertrauungswürdiger Männer in den vorkommenden obigen Fällen vorzugehen und solche Verbrecher des Distrikts, in welchem sie sich befinden mit den summarischen kurzen Konstituten in die obenbezeichneten Plätze zur Aburtheilung und Bestrafung schleunigst abzusenden. Auf diese Weise hoffe ich, dass den über Hand nehmenden Verbrechen, Schranken werden gesetzt werden.

Es werden daher die hierländigen Truppen und Garnisonen hiernach angewiesen, zur Vollziehung dieser nothwendigen Massregel die erforderlichen Anordnungen zu treffen, und auf den pünktlichen Befolg hinzuwirken, so wie auch zu diesem Zwecke die beigeschlossene Proklamation allgemein und überall zur öffentlichen Kenntniss zu bringen.

Hermannstadt den 30. Oktober 1848.

Puchner,
Fml.

34. a) Către lucratorii de pament locuitorii ai Tierilor de supt Coron'a Ungariei.

Órbele incercari ale lui Kossuth Ludovicu, si a-rescolnicilor Consocii, prin care in nefericita vostre Patria puterea spre reu au intrebuintiatu, a Crajului vostru porunci le lapeda — shi Tiara cu nespusa nefericire o amelintie, pre mine spre a folosi putere inarmata me silescu.

Totdeodate intru acea oarecateva cuvinte pot-tescu către voi a indrepta, pe cari a ve amezsi, shi insiela se incumeta.

Se vesteste voae, cumca ostele mele spre a cuprinde Tiara, spre luaria inderept a castigateloru in Luna lui Aprilie concessiuni, spre apasaria nationaliteci Ungarice intre voi se arate.

Intre amelintieri, si sila ati fost prochiemati spre ave inpotrivi si acestea prochiemari in numele meu catre voi ale indrepta au indresnitu.

Vati insielatu, nu credeti cuvintelor amezsitoriloru.

Incetaria slusbeloru urbariale shi a dezmi care leati castigatu pe linga cuvenita rescumperare, cari fostiloru vostri Domni pamentesti cu intrevenirea statului se va da, in deplina intregime vor remane sta

bunu pentru aceasta voae rinduiala legi, stá bunu sfínciunea crájescului meu cuvintu.

Rindul, si pacea vojescu ao pune la locu, fere de care nu puteti a trei cu rodurile datelor voae concessiuni, pentrucá a slusbei, ce au avut guarda nationale, peste hotare intinsa dátorie de obstea sculare, pretuteindenia aretátoare neodiguá, puterile vi le mistueste.

De deosebite limbá, si natiune locáitori a Patrii voastre daria drepturilor suale au preténsu periculul resbojului cu amelintiare sau aretatu. Crajul vostru toate l' eau tentatu spre departaria primesdii, dare acei vetemátori de majestate cari in tot tipul se nevoescu spre ave amégi, toate incercárilor mele l' au nimicitu, si mai pe urmá obresniceste au ucisu pe acel Bárbatu, pe care in Patria voastre l' am fost trimisu spre a depárta primesdeile resbojului dein l' intru. Incredintiative Crajului vostru, care nationalitatea magiará totdeauna au jubitu, si parentiesce au sprisonitu, fore de a fi apesatu, sau vetematu alte nationaliteti. Insocitive cu ostile mele, adjutatele pe cele intru restatornicirea rindului; intru celelalte remáneti odihniti; respectati afieste cáruí drepturi, a fi-estecáruí avereá. Supunitive legiuitelor stápiniri, si acelorasi rindueli, care pentru folosul Tieri l' vor da afare.

Care intru acest' intielesu lucreaze, cu credintiá implineste datoriile suale, ce le are cátre Crajul, si Tiara sua, care porunciloru mele se inpotriveste, ambele le vende, si selitu me voi vedea pe acela dupe aceja al pedepsi.

Am datu in Olmütz 7-a Novembr. 1848.

Ferdinánd. m. p.

34. b) Noi Ferdinand 1. Dein mila lui Dumnediu Inperatul Austrii, a Hungarii, shi a Bohemii, cu acestu nume Craiu a 5. M. Principe a Ardealului s. c. a.

Au plácutu a tot puternicului Dumnedeu a ceia Epoque in timpulu Inpárátii noastre a o asedia, care insamne vestita impártire a constitutional liberteti a Tierilor de Corona noastre cei Unguriasca títoare, cei mai parintiascá volie au pozetuiitu a noastre plecare chendu in lunile lui martie, si aprilie a anului curgátoriu a Adunarei Tieri Unguresci doriri leam implinitu.

Inchá in mai dinaintele Manifesturi cu cea mai mare a inimi durere am pomenitu, ce mare abusu au facutu cu concessiunele noastre o oarbá partidá. In curgerea unui jumatate de anu prin aceas Tiara sau adus la neinfránare. Resboiu dein leontru cu inver-sunare curgii shi prin silnicele acesti partide sau nimicitu totu folosul acelora mislociri. Carele noi am voitu a se applica spre infrenarea aceias, aceasta partidá toate ocásiunea au stiut a o folosi, cá stari si puteri Imperiului Austriacu pagubá se facá si aceuia

siguretate primesdii se o expune. Aceasta nu sau rusinatu ostile mele cu celea mai vrednice de urgiesitu misloace ale indemna spre a calca juramentu si a peresi steagul, si castigatela concessiuni numai spre acelu sfársitu leau intrábuintiati, ca se gáteascá calea spre a se putea desbina Tiara Unguriascá de intregul Imperium, pone chandu a a noastri voi temeu au fost acelea aile da, din contrá, acela alu intari.

Dare nu sau restrinsu silintia sua pomenitá partidá spre acelu fel de fapte vrednice de urgiesitu. Cándu in Vienna cetatea scaonului nostru in dilele deintei a lunei trecute o apriata rescoalá sau escatu si chándu o nágase adunare de oameni atietati de pismasi rendului sotial, pe unu mai credinciosu din Slugile noastre, pe Ministrulu nostru de bátaie Graf Latour lau ucisu, si o parte a orbitului shi spre rául povetiuitului poporu vienesu au indresnitu cu oppunere armatá a se inpotrivi prin noi intru cupostintia drepturilor. si deregatoriilor noastre fácuteloru intreprinderi, atunci mai pe urmá au esitu la luminá acea strinse legáturá, care invresbitori a deosébiteloru Tieri spre resturnarea rendului, shi liberteti au fácutu. Pomenita partide ingrabá au repitu oca-siunea de a veni spre adjutoriu celoru invresbiti, au aflatu modul de a pleca pe ostele noastre celea un-guressti spre a neveli cu mana intrarmata in tienaturile noastre, shi orbite fiindu au indresnitu a propasi pone sub zidurile ceteti scaunului nostru, a maimarelui oste-lor cuvenitele intreprinderi, shi a ostiloru noastre probata eroitate au nimicitu complinirea blastematei vointiei de a puté rumpe facute intra vremi invoire a invrashitoriloru vienesi de a se supune, shi de a puté mai incolo enca a se inpotrivi dupa baterea indereptu a vresbitoriloru magyari au urmatu deplina cuprin-dere shi supunere a ceteti Viennei.

Acestea intemplari in ainte de toate ne trecutu ne indatorescu pre noi, pacea din launtru in tierile de subt stepanirea noastra a o pune la locu, shi res-coala in totu locu unde sar ivi, cu putere armata a o molcomi cu aceasta indreptare in 16. October prin hotarirea noastre ca pe unu mai mare peste ostele noastre am trimisu pe generalulu nostru Prin-cipe Windischgrätz Alfred, in contra rescoalei dein Vienna, lam numitu mai mare poruncitoriu peste toate ostele noastre, pe langa luarea atare acelora ostii, care in Italia subt comanda generalului Graf Radetzki se afla, lam inputernicitu pe elu cu pofti-tele depline inputerniciri, shi in asemenea tipu ilu trimitemu spre demolirea rescoalei magyare. Aciasta tuturoru tieriloru ce se tinu de corona Ungarei le dem de scire, shi poruncimu osteloru ce in acestea Tieri se aflá, ca fare zebavá se se supune porunci numitului prin noi mai mare a osteloru.

Noi acceptám dela toti credinciosi fi a Patrii, ca dispositiunile noastre ce prin extraordinarie circum stári sau fácutu, dupá putere ale inainta, shi aceasta Patrie comuná dela groznicia desfranátului bellu civilu a o mantui, — shi intrá de osebitele nátiuni

a restaora fratietatea va fi datul celui mai frunte. — De multe luni e silita cei mai mare parte a popoarelor a suferi de totu felul de nacadiuri, shi asupri, in urma acestei stricacioase lucrari care de numita partida s'au facutu. — Verbuarea recrutilor volentir, prochemarea sculeri popoarelor, nelegiuita slobodire a banilor de chartie, au trasu dupa sine aducerea, shi selesluirea nenumaratilor soldati, o extra ordinarie, shi ne legiuita slusba a gvardi national, turburarea starei banilor, opacirea mercaturei, shi a cautari de pane, impartirea greutatilor dupa placul seu, sefuirea tienuturilor ce inflore, toate groznicile resboiului din leuntru. Si ce e mai groaznicu, ne pututa de a se proba, sfirsirea vietiei multor oameni.

Ne miscata noastra volie este cu toate misloacele care noae caesareo craiasca putere shi deregatorie spre orenduirea noastre le au datu intru aceia a fi, ca popoarele noastre ce se tienu de regeasca corona unguiasca, de aceasta primeadioase stare se se mantuiasca. — Nadesduému ca cu a totu puternicului Dumnedieu ajutoriu constitutionala libertate pe a rendului celui bunu tare temeiu statorniceste vom pute intemeia si aceia politica legatura care tiara unguiasca cu integrul imperiu o lega, aceasta legatura a folosului reciprocu, a apareri shi a lipselor de toate partile, prin statornicia de trei secli sanctionata, — prin pofita assecuraria buneii stari a tuturoru popoareloru cu statornicia, omu puté inbraca.

Asteptam plecata supunere legiuitelor stapaniri, precum shi in cei mai acurata respectare tienerea asigurari personale shi a avutii a totu concivului, shi condemnam toata nelegiuita amestecare in drepturile ori cui concivu, ori in ce tipu se intempla aceia.

Pe fiesce care elu provocam subtecei mai aspra greutatea a leguitiei pedepse, ca dela toata fapta, care si mai incolo pacia tieri oaru pute turbura, se se conteneasca. — Prin aciasta poruncescu, ca dela toate maincolo slobozire a banilor de chartie, se incetedie, shi spre aceia invienu toate stapanirile, si superioritatile, ca indates se opreasca, si se incetedie recrutatia, asia shi prochemarea poporului spre a se scula, applicarea gardei nationali la slusba bellica, shi se se ingrigiasca dupa randuelile ce sunt, de cuviinciosa tienere a ostelor noastre, pre cum a-celora, cate sunt in tiare, asia shi de acelea care spre statoria randului acolo sunt orenduite.

De odate de nou toate hotararile ce prin noi nu sau sanctionatu, shi ce cu aretata noastre regiasca volie se inpotrivescu, a inchisei prin rescriptul nostru din 3. Oct. dietei a tieri ungueresci, shi acelas misloace pentru acumu, shi pentru tempul viitoriu nelegiuite fara de putere, si de nimica le dechiaramu, de odata pe cei ce acelu felu de hotarari le voru duce insfarsitu de acuma incependu pentru toate urmarile in asta persona a fi respundietorii, ei dechiaramu, si ei facemu, shi poruncimu tuturoru stapaniiloru, shi tuturoru supusiloru nostri fara osebire, ca

de ale duce acelea in sfarsitu, shi de a lua ceva parte in acelea se se conteneasca.

Mai incolo pe Kosuth Ludovicu, shi partasi rescularii prin densulu sprizonite, de resculatori, si vendietori de patrie ei dechiaremu, shi poruncimu, ca aceia se se supune pedepsi de care suntu vrednici, de odate totu acea, care acesti rescoli se pleaca, s'au ori in ce tipu mana de ajutoriu intindu, se se arunce subt cei mai aspre pedepsa.

Cu inradintiare asteptamu ca toti adevarati amici a Patrii se vor uni, toate stapanirile, shi buni concivi, din statu amortiri shi a neputintiei vor pasi afare, ca inante de toate acea vrednica de urgisitu legatura pe care ne infranarea cu terorismu, din sumutirea mai de multe ori pomenitei partede pe temeiu minciuni, fatiernicii, shi amegiri au facutu se o nimiciasca, iar dupa aceia se infatiosiadie aceia noae dorite clipite, candu dupa statorirea rendului si paciei in tiare dela facutele prin noi extra ordinarie orandueli a ne abate va fi putintie farde primesuirea publici sigureteti. — Din acestu sfarsitu poruncimu tuturoru ori cu ce nume numite stapaniri in pomenitele mai insusu tieri chetre trimisul spre a statori randu, shi apasarea rescoalei, shi cu anostre deplina inputerniciri inzestratu general marschall cu atita mai vartosu cu ne conditionata ascultare se fie, pentru chá almintrelea din potriua facatori a in potriviri urmari ce nu le voru putea in cunjiura, numai siesi oru ave de a-si le inputa.

Datu in Olmütz Novemb. 6. an. D. 1848 a stapaniri noastre 14.

Ferdinand m. p.

(Va urma.)

Computulu seu comptabilitatea.

In tierile civilizate isi asigura existenti'a loru mii si sute de mii de fiintie omenesci cu sciinti'a aritmeticeii si mai in specialu cu sciinti'a ce se numesce de comunu cu terminu francescu, Comptabilitate. La noi acésta ramura de sciintia a fostu pâna acilea nu numai pucinu considerata, dara in fórte multe casuri chiaru despretiuita. S'au vediutu tocma si in clasea comerciantiloru asia numitii gramatici (pe nemtiesce Buchhalter) priviti de susu in diosu, óresicumu strimbandu din nasu, cá „cutare este numai unu gramaticu,“ candu totusi acelu „numai unu gramaticu“ adesea era column'a cu falinariulu in tóte afacerile unoru capitalisti inganfati, carii sciá se numere la bani, dara nu se si compute, se calculedie, se tiena operatiuniile in evidentia. Ceea ce se applica la comerciulu si la industria, trebuie se se applice cu atátu mai virtosu la afacerile statului. Au trecutu de multu acelea tempuri, in care comerciantele isi facea „sototéla“ pe batiu si cu bóbe de fasole, éra marele thesaurariu (vistieriu) isi portá protocólele in sinu „la giubea.“

Vocatiunea asociatiunii noastre este, că se atraga luarea-aminte a natiunii si asupra comerului-mai alesu acumu, in dilele noastre. — Comerciul si industria sanetosa fora comptabilitate buna este aproape imposibile. Acestea consideratiuni ne indamna si pe noi, că se reproducem aici dupa „Press'a“ dela Bucuresei Nr. 279 dein 17. Dec. an. tr. urmatoriulu annuntiu:

„Simtimu placere a recomanda publiculu lectoriu una opera importanta pentru romani, adeca unu tractatu complectu de comptabilitate generala, in trei volumuri, preluata de dn. Georgie Nitescu, ministru de controlu in tempulu revolutiunii dela 1848; fostu presedinte alu episcopiei generale a casei orfaniloru, fostu secretariu generalu la ministeriulu financelor, fostu directoru generalu alu vamiloru si fostu membru la in. curte de compturi.

Publicandu in foi'a nostra prefati'a primulu volumu, lectorulu se va incredintia pe deplinu de utilitatea acestei opere, pentru a careia tiparire auctorulu a depusu liste de subscrieri la librariile Socek si Danielopolu, cu pretiulu de cate 4 franci volumulu, iar banii voru sta depusi la numitele librarii pana se va complecta suma necesaria pentru tiparirea operei; la casu contrariu, subscriitorii 'si voru lua banii dela ddni librarii Socek si Daniepolu.

Speramu ca cei ce sciu a aprecia asemenea opera, se voru grabi a subscrie, avendu avantagiulu d'a-si procura cu pretiu asia de modestu o opera deo importantia recunoscuta.

Prefati'a volumulu antaiu

al noului tractatu de comptabilitate generala si de comptabilitate publica financiara.

Nimicu mai importantu ca o comptabilitate regulata. In administratiunile in care ea este bine organizata, produce o ordine care facilita mersulu lor; si pentru negotiantu este facila care 'lu lumineza asupra veritabilei sale positiuni, si 'i serva a se dirige in operatiunile sale comerciate. (Dégranges.)

O comptabilitate vitiosa are consecintele cele mai grave. (Idem.)

Fara comptabilitate, nici administratoriu bunu, nici magistratu bunu. (Auctorulu.)

Comptabilitatea este o sciintia eminentu utila; cu tote acestea la noi este necunoscuta. N'avemu carti bune a o studia; n'avemu scole a o invetia.

Déca elementele comptabilitatii dupa cumu era de doritu, ar fi facutu parte dein materiile instructiunii primarie*), scripturile dopii, séu tienerea registrelor, n'ar fi speriatu atata imaginatiunea celoru ce n'o cunosc, si ar fi fostu mai populara, mai

*) Pe la mai multe tienuturi dein Statele-Unite, se invetia in scolele primarie scripturile dopii, si calculele dein gandu, a carui obicinuinta da omulu unu feliu d'alu sieseala simtiu, care s'ar potea numi simtiu de calculu, forte utilu si indispensabilu in afaceri.

practica, mai utila. — Dar comptabilitatea este putin respandita, si elementele sale chiar suntu necunoscute celoru ce priimescu o instructiune literaria si sciintifica, ori-catu de distincta. Suntemu doctori in litere si sciintie; suntemu magistrati, membri de institute; si ignoramu principiurile de comptabilitate ale partidelor dopii, care suntu forte simple, invariabile, cu tota varietatea nefinita a aplicatiunilor lor, si a pururea identice, ca o formula algebrica. Obicinuindune cu ordinea, cu gustulu exactitudinei, cu aplicarea sustienuta, potemu deveni bunii titori de registre; dara in operatiuni complexe ale industriei umane, ne trebuie arta, spre a gasi sistemulu scripturiloru celu mai simplu, si care ne-ar da cele mai multe contróle. Acésta arta cere nu numai cunostintie practice, precise asupra scopulu si directiunii intreprinderii noastre, si asupra combinarilor diverse ale comptabilitatii, dara si o judecata sanetosa.

Unii dicu ca scripturile in partida dopia s'au fostu inchipuitu de comercianti, si prin comerciul s'au fostu facutu cele d'antaiu si adese ori cele mai dificile aplicari; dara istoria ne arata urmatoarele fase in ce s'atinge de inceputulu si originea comptabilitatii.

In cea mai veche etate, pe candu comerciulu se marginea numai in schimbu de produse ale tierii cu produse ale altei tieri, comptabilitatea nu era trebuinciosa; se da si se primea pentru aceea ce se da; celu ce da si celu ce primea, erau multiamiti. Atacerea era finita.

Dupa aflarea monedei, comerciulu lua alta directiune. Intr'adeveru, Fenicienii, Egiptenii si Cartagenenii, populi cei mai comercianti din vechime, trebuie se fia avutu deja ideea despre ceea ce inseamna astadi Debit si Credit, si, de si inventiunea scrierii cu litere nu se intinsese, totu trebuie se'si fi inchipuitu ei vre-unu mediu visibile, prin care se via in ajutoriulu memoriei lor, si asupra schimburiloru interioare si esteriore, cumperariloru si vendiariloru se fi obicinuitu vre-o anotare visible.

Grecii séu Helenii, care, in cultura, intreceau pe toti ceilalti populi ai timpulu lor, de siguru numerase intre contimporanii lor si comerciantii cari se se fi priceputu a tinea comptabilitate asupra ataciloru lor. Adeveratu, usulu monedei nu se introduse la ei mai inainte de resbelulu Troadei, si comerciulu Heleniloru nu inflori decatu in unele provincii, mai cu sema la Rodos, Corintu si Egina, dara se vede ca ajunsese la unu mare gradu de regularitate; ca-ci legea rodiana de plutire (Lex rhodia de jactu) data spre incoragiarea navigatiunii si comerciului, este o proba catu de multu tinea la comerciul barbarii Heladei. Acésta lege fu pe urma bas'a dreptulu maritimu alu Romaniloru, si mai tardiu a altor diverse natiuni, in consideratiunea perfectiunii sale, recunoscuta in genere.

Romanii, populu concherantu, a carui vocatiune era numai resbelulu, nu credeau compatibilu si conciliantu cu ideile sale de onorea si de fericirea po-

puliloru, dea face comerčiu; mandrulu romanu se credea foarte injositu in demnitatea sa de a fi negutiatoriu, astu-feliu că industriile și meseriile le lasase numai pe sém'a sclaviloru. Romanii voiau mai bine se fia inamici ai comerçului, decatu alu protege și alu face se progresedie. Vedemu in istori'a acestui populu resbelnicu că politic'a sa ilu facea se lase celelalte natiuni a deveni bogate prin comerčiu, și castigulu a'lu lua elu prin forti'a armelor. Comerçiu cu totulu pasivu ce Rom'a intretinea cu Persi'a cu Iudiile și de unde tragea multimea prodigiósa de marfa de luxu, inghiti tóte acele nenumerate pradi ale consuliloru Metellu și Silariu, pustiitoriulu Macedoniei; Mumiú, depredatoriulu Corintului; Sylla, destructoriulu Atenei și alu Delphii, și ale storcatorului lumei Pompeiu*), tóte nemesuratele bogatii ale Ptolomeiloru, amici ai artelor și esperti in comerçu. La Romani dara n'avemu a cauta nici unu progresu in stiintiele comerciale. Numai dupa ce prin esageratulu luxu se molesira și cadiura victima a slabirei lor, sub spad'a barbariloru, atunci incepù între sucesorii lor cei de astadi, italienii, o epoca stralucita pentru comerçu. Din ruinele Aquilei și altoru urbi distruse de furi'a și turbarea barbariloru, se radică pe urma Veneti'a, și in fiori prin comerçu. Genua și Pisa datorédia marirea lor comerçului; atunci, in evulu de midiulocu, gasi și coragiosulu navigatoriu genovezu satisfacere geniului seu, care 'i promisese o lumé nouá, și pe care natur'a i-o acordá, scotindu-o din fundulu mariloru plina de aur. Totu atunci, in acei timpi de fericire, candu Mercuru și Musele i'si stabilisera domiciliulu lor in campiele frumóse ale Hesperidei, esí la lumina o comptabilitate cum trebuia. Calugarulu italianu din ordinulu minoritiloru, Fra-Lucas Paciolo del Sante Sopolero fú inventatorulu ei și publicá o carte sub titlu: Scuola perfetta dei mercanti, Veneti'a 1504; aplicandu metodele sale numai la operatiunile comerciale; și astu-feliu nmai potù propaga liberu cartea sa de comptabilitate**); dara pe candu comptabilitatea nu era inca in gradulu de perfectiune, și in usulu in care se gasesce astadi; era de interesulu tiitoriloru de registre de a o tienea intr'unu intunerecu misteriosu, spre a'si da aeru de mare importantia, și a face se tréca ca cea mai inalta treapta de sciintia comerciala, ca o arta anevoia de invetiatu; și nu data tuturoru a o scl, și in realitate urma a se arata asia de grea și anevoia de intielesu la cari aveau dorintia și aplicarea a o invetiá, dupa feliulu cu care se arata a se studia, și dupa cumu chiaru astadi vedemu la unii cari ca tiitori de registre, suntu stationari in practica

*) Pompeiu impartí, cu ocaziunea intrarii sale triumfale in Rom'a, o astu-feliu de suma, că fia-care omu de rendu primi preste 700 lei noi, și afara de acésta mai arata in pomp'a triumfala auru si argintu pentru alti 75,000,000 lei.

**) Pentru că se temea ca nu oper'a sa se fia oprita de catra cei putinti ai timpului, cari nu voiau a da comptu supusiloru lor de gestiunea averii publice.

loru, din care nu voru se ésa; dara dupa ce fu intemeiata pe regule fixe și prefacuta in sistemu, deveni atunci o sciintia, a carei teorie se face facila și intielésa, de va fi propus cumu se cuvine.

Acele betrane carti, in timpul lor, póte sa fi fostu bune și suficiente; dar in epoc'a acést'a de inovatiuni in care traimu, și in care societatea se gasesce transformata și animata de acelu spiritu de asociatiune, care a permis a esecuta, prin actiuni, cele mai vaste intreprinderi, noi nu era se fimu cei din urma a o intielege; că-ci acestu creditu, care este una din cele mai mari binefaceri ale civilizatiunei moderne, a devenitu sorgintea cea mai fecunda a bogatiei, a poterii și a prosperitatii crescende, a industriei, a comerçului și a Statului; prin urmare, trebuinti'a de registre multu mai pucinu restrinse, care se respundia la aceste nuoc trebuintie de comptabilitate, și astu-feliu se potemu mǎrgini in fine dificultatile serióse ale aplicarii partideloru dopii, la industrii exceptionale, necunoscuté mai nainte și fondate de omeni de inalta inteligintia, care n'au lipsitu d'a adopta acésta metoda in consideratiunea perfectiunei sale complecta.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIA.

La secretariulu societatiei pentru cultur'a și literatur'a romana in Bucovin'a, dn. Michaiu Calinescu se potu cumpara urmatórele carti:

Cuventari besericesci pe tóte duminecile și serbatorile de preste anu, compuse de Sam. Andrieviciu. Cernautiu, 1860. Se potu capatá și de adreptulu dela autoriu. Pretiulu 3 fl.

Liturgic'a, carea cuprinde scurta tílcuire a tuturoru rendueleloru liturgice dupa tipiculu besericeii dreptu-credintióse a rasaritului, de Sam. Andrieviciu, Cernautiu, 1860. Pretiulu 40 cr.

Omiletic'a séu scienti'a despre literatur'a eclesiastica, de Teoctist Scribanu. Iasi, 1856, tom. I. secti'a 1, 2, 3. Pretiulu 40 cr.

Catichisu in scurtu, de archiereulu Filaretu Scribanu. Iasi, 1856. Edit. a III. Pretiulu 10 cr.

Datoriile archiereiloru și ale proistosiloru besericeii. Tradusu dein grecesce și dedicatu clerului Bucovinei, de ag'a Docsachi Hurmuzachi. Cernautiu, 1848. Pretiulu 10 cr.

Fóia societatiei pentru literatur'a și cultur'a romana in Bucovin'a. Anulu I. II. III. IV. V. câte 2 fl.

Manualu de armoni'a musicala, de Is. Vorobchieviciu. Cernautiu, 1869. Pentru studenti 50 cr., altu feliu 1 fl.

Flori dein Bucovin'a. Optu cantece romanesce cu acompuniare de piano, compuse de Isidoru Vorobchieviciu. Cernautiu, 1870. Pretiulu 2 fl.

Dissertatiune istorica-critica si literara, tractanda despre originea romanilor dein Daci'a-Traiana de Basiliu Maniu. I. Partea istorica. Sarcin'a III. Temisió'ra, 1858. Pretiulu 1 fl.

Prim'a adunare poporala in caus'a autonomiei besericeii dreptu-credintióse dein Bucovin'a, tiente in Cernautiu in $1\frac{1}{2}$ Iunie 1870. Cernautiu, 1870. Pretiulu 50 cr.

Acte si date despre conferinti'a romana nationale dein Transilvani'a, tiente iu 7. si 8. Martiu 1869 in opidulu Mercuri'a. Pest'a, 1870. Pretiulu 30 cr.

Noth- und Hilferuf der Gemeinden des Moldauisch-Campulunger Okols in der Bukowina, dargelegt in einer aktenmässig begründeten Petition an Se. Majestät den Kaiser Franz Josef I. (mit 41 Beilagen). Wien, 1861. Pretiulu 50 cr.

Adaosu la raportulu anualu despre scó'la reala superióre greco-resaríténa dein Cernautiu. La finitulu an. scol. 1864—5. (In caus'a limbei romane la acésta scó'la.) Pretiulu 10 cr.

Despre dreptulu de succesiune a copiiloru naturali, dupa codicele civilu Alexandru Ioanu Cuza. Editore Nic. Rosetti Roznovano. Cernautiu, 1865. Pretiulu 20 cr.

II. Prospectu de tóte schimbarile asia numite flecsionarie ale cuventelorn romane, de P. Paicu. Iasi. Pretiulu 30 cr.

Millo Directoriu, séu Mani'a posturiloru. Comedia cu cantece in 1 actu de V. Alexandri. Cernautiu, 1867. Pretiulu 30 cr.

Lacrimiórele invetiaceiloru gimnasiasti dein Cernauti la mormentulu prea iubitului loru profesoriu Arone Pumnulu, repausatu in $1\frac{1}{2}$ Ian. 1866. Cernautiu, 1866. Pretiulu 10 cr.

Suceav'a, vechia capitala, poema de Gavriile Ieremieviciu, parochu in Berchisesci. Cernautiu, 1862. Pretiulu 5 cr.

Cantece voinicesci, despre dile din betrani, de I. Popu Florentinu. Barladu, 1870. Pretiulu 30 cr.

Hotij. Fiesco. Cabala si Amoru. Tragedii de Schiller. Trad. de Iacobu Negruzzi. Iasi, 1871. Pretiulu 2 fl.

Cronologia rationala a istoriei universale, prelucrata cu prívire la esamenulu de Bacalaureatu de A. D. Xenopolu, dr. de filosofie, profes. de istorie. Parte I. tempurile vechi. Iasi, 1872. Pretiulu 50 cr.

Despre invetiamentulu scolariu in genere si in deosebi despre acelu alu istoriei de A. D. Xenopolu, dr. in dreptu si in filosofie. Iasi. 75 cr. V. Alexandri 1497. Dumbrav'a rosie, poemu istoricu. Dedicatu amicului meu C. Negre. Iasi, 1872. Pretiulu 1 fl.

Lumine si umbre. Culegere dein poeziile lui D. Petrino. Cernautiu, 1870. Pretiulu 2 fl. 50 cr.

Martir'a inimei. Drama in 5 acte de Constanti'a Dunca. Bucuresci, 1870. Pretiulu 1 fl.

Computu publicu alu fondului reuniunei femeiloru romane spre ajutoriulu crescerei fetitieloru orfane scl. Actele acesteia si o parte de lectura de Mari'a Nicolau, presiedinte. Partea II. pentru anulu alu III. Brasiovu, 1854. Pretiulu 50 cr.

Acésta o bibliografia o inprumutaramu dein „Calendariu pe anulu bisectu 1876 edatu de Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a. Anulu III. Cernauti. 4° pag. 120. Almanachulu alaturatu la acestu Calendariu coprinde articlii de valóre literaria si istorica, carii nu aru trebui se scape din vedere celu pucinu la barbati compeptenti. Asia in an. 1874 se publicà Istori'a fondului religiosrii gr. or. alu Bucovinei de Samuilu Morariu-Andrievicin. In 1875, Despre increstinarea Romaniloru, de M. Calinescu. — Saraci'a poporului nostru, de V. M. — Despre starea culturai poporului din Bucovin'a (anonimu) etc. In 1876, Ce-va despre Bucovin'a de T. V. St. Acésta dissertatiune ar merita se se latiésca in diece mii de exemplarie prin tóta Romanimea. Mai sunt si alti articlii demni de tóta attentiunea, cumu: Stefanu Voda (traditiune popularia). Dam a cea négra, narratiune interessanta de E. d'Al.

Se ne aducemu aminte mai desu de sor'a nóstra cea mai mica. Ea are drepturi mari la sympathiile nóstre.

Diariulu „Osten“ dein Vien'a. Nu este nici unu diariu scrisu in limb'a germana, care se se ocupe asia de multu de afacerile natiunei romane si se apere drepturile si interesele poporului nostru cu atáta sympathia si energia, precum face „Osten“ acumu in alu diecelea anu. Se nu ne dica cineva: Diariulu „Osten“ e micu si ese numai odata pe septamana. Micu cu adeveratu, inse fórté meduvosu asia, in cátu de ex. articlii sei de fondu scuturati si indesati, scrisi cu perfecta cunoscintia de mersulu afaceriloru in centrulu imperiului, cumpanescu adesea pe cáte diece scrisi in diariile cele mari din Viena cu unu diluviu de vorbe, cu care totu nu dicu nimicu, séu cá'ti spune multe si merunte numai cá se'ti ametiésca capulu. Apói eftinatatea diariului „Osten“ este in adeveru fabulósa. Atata textu, si costa totusi numai 6 florini v. a. pe anulu intregu, cu porto cu totu.

Suntu fórté pucine acelea popóra in Europa, care se nu simtia necesitatea de a se representa, de a'si apara interesele nu numai cele strictu politice, ci si multime altele, in diarie de alte limbi. Magiarii arunca dieci de mii pe fiácare anu cá se fia aparati, mai alesu in unele diarie francesci, si angle; nu numai ei tienu cu spese enorme chiaru in Ungari'a pe P. Lloyd s. a. Bohemii au fundatu cu suta de mii diariulu loru nemtiescu „Politik“ in Prag'a, carele si-a castigatu auctoritate européna. Interesele poloniloru se apara in diariile francesci. Insasi Russi'a, potentea Russia, isi are alu seu diariu Le Nord in Bruxela. Romani'a simti in anii dein urma imperativ'a necesitate de a'si apara interesele sale mai alesu in câteva diarie mari francesci si italiene, inca si spanióle. Sunt 14 ani de candu se facusera si dein partea romaniloru Transilvaniei incercari de a'si funda unu diariu germanu in Vien'a. Planulu acesta nici astadi nu este datu uitarei. Pána una alta se ne bucuramu cá avemu pe „Osten“, si se ne abonamu la elu cei carii cunóscemu limb'a germana.